

Nyilatkozat
a humántudományok helyzetének rendezéséről a NER után

A Magyar Tudományos Akadémia Filozófiai és Történettudományok Osztályának akadémikusaiént, az Osztályunkon képviselt tudományok jövőjéért viselt felelősségünk tudatában az alábbi nyilatkozatot tesszük.

A kormány programnyilatkozataival összhangban elsőrendű célnak tekintjük a főhivatású magyar kutatóhálózat autonómiájának és egységének helyreállítását a Magyar Tudományos Akadémia irányítása alatt. Ez a megoldás a legalkalmasabb arra, hogy helyreállítsa a tudományirányítás szakszerűségét és köztestületi demokratizmusát. Nincs az a „sajátos jogállású jogi személy”, amely helyettesíthetné a tudomány autonómiájának – jog és tapasztalat szerint – leginkább autentikus képviselőjét, a Magyar Tudományos Akadémiát. A helyreállított kapcsolat legyen közvetlen és teljeskörű. A kutatóhálózat akadémiai irányításának testülete különösebb nehézségek nélkül korszerűsíthető részint új szereplők – így a kutatók érdekképviselői szervezetei képviselőinek – bevonásával, részint a hatáskörök és az azokkal járó felelősség pontos meghatározásával. A kutatóhálózat visszakerülése az Akadémiához egyúttal megnyugtató választ kínál a kutatóhálózat által használt akadémiai vagyonnal kapcsolatos, máig nyitott kérdésekre.

Tisztában vagyunk azzal, hogy az egykori akadémiai kutatóhálózat intézményeinek egy része más keretek között keresi a maga jövőjét. Törekvéseiket tudomásul vesszük. Kevésbé jó, de elfogadható megoldásnak tartjuk ezért azt is, ha a nemzeti tudományok kutatóközpontjai a fentiekben felvázolt szoros szálakkal kapcsolódnak az Akadémia nemzeti intézményéhez, míg egyes, a magukra a nemzetközi tudományosság magyarországi képviselőiként tekintő kutatóközpontok más szervezeti keretek között működhetnének. Ezt a lehetőséget a „kutatóközpontok sajátosságaihoz illeszkedő szervezeti formák sokszínűsége”-nek biztosítására vonatkozó javaslat is felveti a kutatóhálózat főigazgatóinak közös nyilatkozatában. Ez esetben viszont a kutatóhálózat egységének elképzelését fel kell adni, az akadémiai vagyon tulajdonjoga pedig nem sérülhet.

Várjuk a fentiekkel egyetértő tudóstársaink csatlakozását.

Budapest, 2026. szeptember 24.

Benkő Elek
rendes tag

Gyáni Gábor
rendes tag

Hunyady György
rendes tag

Lővei Pál
levelező tag

Rainer M. János
rendes tag

Romsics Ignác
rendes tag

Zsoldos Attila
rendes tag

A nyilatkozathoz csatlakozni az alábbi linken lehetséges:

<https://cloud.titkarsag.mta.hu/nextcloud/s/gAeaQcWoQW4zPdm>